

Planificació de l'espai turístic

Hug March Corbella

PID_00199519

Material docent de la UOC

Hug March Corbella

Llicenciat i doctor en Ciències Ambientals per la Universitat Autònoma de Barcelona. Actualment és investigador postdoctoral a l'Internet Interdisciplinary Institute (IN3) de la Universitat Oberta de Catalunya.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pel professor: Ramon Ribera Fumaz (2013)

Primera edició: setembre 2013

© Hug March Corbella

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2013

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

La indústria turística s'ha enfrontat a diversos reptes recentment, incloent-hi els atacs terroristes de l'onze de setembre de 2001 a Nova York, o altres atacs més recents a altres destinacions turístiques. Recordem també l'impacte del virus respiratori SARS o més recentment la grip porcina, o desastres naturals com el tsunami de l'Índic del 2004. Tot i que tots aquests incidents van tenir un efecte en el turisme, en la major part dels casos les destinacions es van recuperar més o menys ràpidament. En aquesta línia, el canvi climàtic representa un nou repte per al turisme. Tanmateix, la naturalesa d'aquest repte és diferent que la dels reptes anteriorment mencionats: en aquest cas el seu efecte no serà de curta durada, sinó que alterarà de manera permanent el funcionament del sector.

Per la situació geogràfica i les característiques socioeconòmiques, Espanya és un estat molt vulnerable al canvi climàtic. Espanya, amb uns 56,7 milions de turistes l'any 2011, és una de les destinacions turístiques internacionals més importants del món. Les regions costaneres peninsulars mediterrànies (Catalunya, Comunitat Valenciana i Andalusia), les Illes Balears i les Illes Canàries concentren la major part d'aquest turisme, amb una forta estacionalitat centrada en els mesos estivals, entorn del que coneixem com a turisme de "sol i platja".

El clima és un recurs essencial per al turisme, especialment per al turisme de "sol i platja" i de muntanya (sobretot el de neu), tots dos clau a l'Estat espanyol. De manera directa, el clima, com a recurs bàsic de l'activitat turística, condiona la durada i la qualitat de les temporades turístiques. D'altra banda, els fenòmens climàtics extrems poden danyar la infraestructura turística, poden interrompre l'activitat empresarial, augmentar els seus costos operatius o poden afectar recursos turístics com el patrimoni històric i cultural. De manera indirecta també pot afectar diferents recursos turístics, relacionats amb l'entorn natural, com la pèrdua de biodiversitat, l'impacte sobre la bellesa paisatgística, la disponibilitat de recursos hídrics, etc. També pot fer més extremes les condicions ambientals, ja sigui amb riscos derivats d'esdeveniments climàtics extrems (inundacions, tifons, etc.), incendis forestals o per exemple l'expansió geogràfica de malalties eminentment tropicals.

Al mateix temps, el sector turístic, especialment a causa del transport, contribueix de manera significativa a incrementar les emissions de gasos d'efecte hivernacle responsables d'aquest canvi climàtic. És convenient, doncs, conèixer quines estratègies de mitigació, és a dir, de reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, es poden dur a terme per a fer més sostenible aquest sector.

Més enllà de les causes o els efectes del canvi climàtic en relació amb el turisme exposades anteriorment, és necessari conèixer la percepció que tenen els ciutadans, i més concretament els turistes, d'aquest fenomen. La percepció del risc que suposa el canvi climàtic condicionarà la voluntat dels diferents agents involucrats en el sector a acceptar més o menys les mesures destinades a afrontar el fenomen. Conèixer la percepció dels agents turístics sobre el canvi climàtic és clau per a conèixer les oportunitats i les barreres que hi ha per a poder implementar amb èxit polítiques d'adaptació.

El clima està canviant i ho continuarà fent en les properes dècades, i això resultarà en impactes ambientals, socials i econòmics. La magnitud dels impactes dependrà en bona part de la percepció del problema i de la voluntat dels individus, les empreses i els governs i organismes (tant locals com internacionals) d'actuar en aquesta qüestió, tant aplicant mesures de mitigació com d'adaptació als canvis. El sector turístic no pot obviar més aquest fet: el canvi climàtic esdevindrà un factor clau en el guany o pèrdua de competitivitat del sector, i de retruc un canvi espacial i temporal en els fluxos de turistes a escala mundial. Per això cal que els professionals relacionats amb el món del turisme incorporin a la seva formació la importància de tenir en compte el canvi climàtic.

Objectius

- 1.** Familiaritzar-se amb el concepte de canvi climàtic (causes, impactes) i amb les diferents institucions i estratègies internacionals, europees, espanyoles i catalanes.
- 2.** Conèixer com contribueix el turisme al canvi climàtic i quines estratègies pot seguir el sector per disminuir-ne l'impacte.
- 3.** Entendre com es pot veure afectat el sector turístic pel canvi climàtic. Conèixer quines són les tipologies de turisme i zones geogràfiques que es poden veure més afectades, i també les estratègies d'adaptació que es poden seguir.
- 4.** Veure l'afectació del canvi climàtic sobre el turisme en diferents zones de l'Estat espanyol.
- 5.** Entendre que la percepció del canvi climàtic entre els agents turístics, els turistes i els habitants de les zones turístiques és un element clau per a implementar de manera satisfactòria polítiques de mitigació i d'adaptació al canvi climàtic i fer les destinacions turístiques més competitives.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Planificació de l'espai turístic

Hug March Corbella

1. El canvi climàtic: nocions bàsiques
2. Contribució del turisme al canvi climàtic
3. Impactes del canvi climàtic sobre el turisme
4. Canvi climàtic i turisme a Espanya
5. Percepció del canvi climàtic en el sector del turisme